

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadványban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben káshoz hozzá:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Közzététel minden nap a helyi és országos napok kivételével.
 Helyi bizottság és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A kiadványt az országos kiadóhivatalok vagy megrendelőre nem vállalkozik.
 Előfizetők és hirdetősek a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Helyi ár: minden áron 3 fillér.

NAGYVÁRAD aug. 1.

A parlamenti bizottság tárgyalása.

Tipusa a mai társadalomnak a stréber, ki pusztán azzal jut pozícióba, hogy nincs veszteni valója. Sajnos, hogy minden alakok a sajtót szerzik meg Jákób létrának, mely a porból az égig érjen.

Azt mondják jól van így, mert joga van mindenkinek egyaránt érvényesülni és feltörni, ezt kívánja a demokrácia.

En nem értem ezt a theoriát. Ha egy angyal száll le a Jákób létráján egész a földre, a létra minden fokán s a földön angyal az s ha egy pöndró kuszlik fel, a legfelső fokon is csak pöndro az, hiába sugározza körül a magasság fénye.

Bizonyos állásokhoz erkölcsi és anyagi kvalifikációt kívánnak — ujságíráshoz semmit.

Innen kerül hát ki a revolver had, a mindenre képes stréber sereg, a tisztességes sajtó akkora orca pirulására, hogy szinte-szinte lapit már az ember azzal, hogy ujságíró.

Két semmi fráter, Dienes és Singer a sajtó két parazitája fonta be Szapáry Lászlót ebbe a megdöbbenően csunya és szánalmas bambasággal vitt ügybe. A gróf volt elég korlátolt ahhoz, hogy befonassa magát.

Nem hiszek szellemi épségében s csak szánakozni lehet rajta, mikor mások bőrét saját lelkével fedi be.

Eddig kifogástalanul folynak a parlamenti bizottság tárgyalásai. Csak a Dienes

el nem fogatása nincs tisztázva. Hisszük, hogy rövid időn tisztán fog látni az ország.

Két halottja lesz e vészes napoknak; egy korlátolt ember és egy nyomorult rendszer.

Aztán győzzön a jobb, jusson uralomra a tisztesség.

A parlamenti bizottság működéséről alábbiakban tudósít levelezőnk:

A parlamenti vizsgálóbizottság tárgyalása.

Ma délelőtt 11 órára hívták egybe a parlamenti vizsgálóbizottság folytatódó ülését. A tegnapi események hatása alatt állanak ma is. Szapáry Lászlónak vallomása alatt tanúsított szinte önkivületi állapota megrendítő hatással volt mindenkire. Gróf Szapáry László — értesülésünk szerint — még a mai nap folyamán el fog utazni öccse Szapáry Pál kíséretében valami csendes helyre s egyhamar vissza sem fog térni. Ezek szerint a bizottság előtt sem fog többé megjelenni. Szapáry László maga is befejezettnek tekinti politikai pályáját és egész közszereplését.

A bizottság permanenciájában van s naponként délelőtt tizenegy óráig, meg délután öt óráig ülészik. Mára úgy állapította meg a vizsgálói sorrendjét, hogy beidézte Ritter Imrét, akinek nevére szólott az a takaréknövény, mit Dienes Pap Zoltánnak átadott, beidézte továbbá Olay Lajost, Fáy Istvánt s beidézte az Országos Takarékpénztár ama közgeit, kik felvilágosítást adhatnak arról, hogy Szapáry László mennyi pénzt folyósította

tott az utóbbi hetekben a takarékpénztáránál. Eire vonatkozóan az Országos Takarékpénztár könyvkivonatát is bekérték.

A képviselők nagy számmal gyűltek ma is a delegációs terembe, hogy tanni legyenek a parlamenti bizottság tárgyalásának. A gyönyörű terem hatalmas zöld asztala körül két sor szék is van, de így is sok képviselőnek állnia kell. A tizenöttagu bizottság az asztal fején ül s ott van egy szék a kihallgatandó számára is.

A tárgyalás megnyitáskor a beidézetek közül csak Olay és Fáy István vannak jelen.

Pontban tizenegy órakor nyitja meg Rohonyi Gyula elnök a tárgyalást, melynek lapunk zártáig való lefolyásáról a gyorsírói följegyzések alapján a következőkben adjuk a tudósítást.

Mi van Dienesel?

Elnök: Az ülést megnyitom.

T. bizottság. A tárgyalás megkezdése előtt három rendbeli bejelentést kell tennem.

Az első bejelentésem az, hogy a közönséghez intézett felhívás a mai lapokban közöltetett. Meltóztatnak kívánni, hogy ez a felhívás megismételtessék, vagy elég volt az egyszeri közlés?

Polonyi Géza: Azt hiszem, egyelőre nem szükséges a megismétlés iránt határozni. A körülményekhez képest ez iránt később határozhatunk. (Helyeslés.)

Elnök: Tehát egyelőre határozathozatalra szükség nincs és a t. bizottság egyszerűen tudomásul veszi, hogy a felhívás a lapokban közöltetett. (Helyeslés.)

Polonyi Géza: Azt is kérem, hogy az a

zsenge fiókákat, hogy pelyhestől együtt, eleve-
 nen nyelte el őket.

— Hiszen nem ölöm meg, csak hideg fészkeikből ragadom el őket és elrejtett, meleg begyemben biztos menedéket nyujtok a számukra — szokta a varju mondogatni, mikor a többi madarak rablótámadásai és inyenczkedése miatt szemrehányásokkal illették.

Tavaszi kezdetén azonban hiányoztak ezek az izletes falatok. A fészkek üresek voltak ilyenkor és a nagyobb madarak fiókái pedig elérhetetlenek voltak a varju számára. Ezért tehát a varju elhatározta, hogy meglátogatja a falu határában élő rokonait, a mezei varjukat. Hisz a falu minden gyümölcsös fáján, az eresz alatt, minden fészekben a fiókáknaéz siránkozó csiripelése hallatszott.

Kora reggel, a mikor még a falu csendes álmát álmodta, a varju fölkerelkedett utjára és elröpült mezei ismerőséhez, a melyik az ugaron szorgalmasan kutatót friss eledel után.

Papír és toll előkerülnek.
 Az arca könnytől harmatos
 S reszketve (biztosan haragtól),
 Suttogva ír: »Édes Lajos!...«
 Dr. Krüger Aladár.

A varju és a fecskék.*

— Finn parabola. —

Írta: Juhani Aho.

Az erdei varju nagyon szerette a madárfiókákat — enni. Nem életfentartási szükségből csapott rá a pelyhes madárkákra, hanem csupa inyenczkedésből tetszett neki ez az izletes falat. Annaira megkedvelte ezeket a

* Ez a parabola politikai vonatkozása, mert a varju alatt Oroszország értendő, a fecske pedig a finnek. Az eszme hasonlít Tompa Mihály A golya című allegorikus költeményéhez, amelyért Tompa börtönbüntetést is szenvedett. (Szerk.)

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Goromba levél.

Ül a kis lány az ablakában.
 Az arca könnyes, haragos.
 »Már két hete elment — s azóta
 Egy sort sem írt az a Lajos!

Pedig nap mint nap kérem egyre...
 Nem írok én se! nem soha!
 A férfi csalfa mind, s a nő — oh,
 Olyan hiszékeny, ostoba!

Nem írok néki — elfelejtem —
 Szeged szeggel — de mégse; nem.
 Másképp állok bosszút; szakítok
 Gorombán, kurtán, kereken!«

Az idény előhaladása folytán az összes raktáron lévő nyári áruk meglepően leszállított áráért kaphatók

FÁBRY TESTVÉREK
 fő-utcza nagy áruházában Nagyváradon
 Keresztény üzlet!

Női, férfi- és gyermek nyári czipők, egész könnyű kalapok, nyári ingek, rövid alsó nadrágok, nyakkendők, mellények, derékövök. Keztyűk, harisnyák, fürdő czikkek, torna-ingek stb. Női ruháknak cretonok, zephirek, batisztok s még sokféle nyári czikkek minden elfogadható árban kiárusítatnak.

Lelkiismeretes kiszolgálás.

felhívás a jegyzőkönyv mellé csatoltassék mint melléklet igazolásul. (Helyeslés.)

Elnök: Ha méltóztatnak az indítványhoz hozzájárulni, a felhívás csatoltatni fog a jegyzőkönyvhöz. (Helyeslés.)

Második bejelentésem az, hogy ma reggel az ülés előtt személyesen elmentem az igazságügyminiszter urhoz és kérdést intéztem hozzá, vajjon van-e hivatalos tudomása arról, hogy Dienes Márton elfogott? Erre tőle azt az értesítést nyertem, hogy erről pozitív hivatalos értesítése nincsen, a rendőrséghez még nem érkezett semmiféle hivatalos értesítés, mert a rendőrség a dolog természetéből folyólag a berlini rendőrséget megkereste az elfogás iránt, de onnan még hivatalos értesítés nem érkezett ez ideig. Birom azonban az igazságügyminiszter ígéretét, hogy amennyiben még ezen ülés folyama alatt, vagy a délutáni ülés folyama alatt érkezik ilyen jelentés, azonnal intézkedni fog az iránt, hogy ez a bizottság tudomására jusson.

Polonyi Géza: Bátor vagyok ezt kiegészítőleg még azt adni elő, hogy miután Dienes Márton nagyon gyanus körülmények között szökött meg, illetőleg nagyon gyanus körülmények között vált lehetővé a megszökése, másrészt miután nekem biztos adataim voltak arról, hogy ő ott meghatározott helyeken tartózkodik és ennek dacára e pillanatig nem érkezett értesítés az ő letartóztatásáról, ám-bár én biztos adatokat szolgáltatam arra nézve, hogy ő hol tartózkodik, — én ez adatokat kiegészítendőknél tartom és felkérem a tisztelt elnök urat, kegyeskedjék már most az iránt is felvilágosítást kérni az ő letartóztatása iránt. Eziránt az elnök ur talán szintén, úgy amint most tette, személyes érintkezés útján legyen szíves felvilágosítást kérni.

Elnök: Amennyiben a bizottság azt óhajtja, illetőleg nekem ily irányban utasítást ad, szívesen fogok érintkezésben maradni az igazságügyminiszter urral továbbra is és erre nézve a felvilágosítást megadom a tisztelt bizottságnak.

Nagy Ferencz: Arra vagyok bátor ismételve figyelmeztetni a t. bizottságot, hogy abból az ügyből kifolyólag, amely előttünk van, nekünk semminemű hivatalos ingerenciánk el-

fogatására nézve nincs és nem lehet. Ennél-fogva mind az, ami az elfogatásra vonatkozik, — minthogy az egész más ügyből kifolyólag lehetséges, ha lehetséges, váltóhamisítás vagy csalás alapján — ennél-fogva ez, ami most kívánatik az elnök urtól, csak olyan nem hivatalos módon való informálás lehet és az elnök ur is csak ily nem hivatalos módon közölheti velünk az eredményt. Mi nem azért követeljük az elfogatást, hogy ennek következtében ez ügyből kifolyólag Dienes köteles legyen itt előterjesztést tenni, hanem csak azért, hogy Budapesten legyen és ennek folytán lehessen remény, hogy ő aztán megjelenik a bizottság előtt. Hivatalos megkeresést, hivatalos utasítást és hasonlót, ezt én a bizottság hatáskörének szempontjából nem tartom megfelelőnek.

Egyébként én azonban hozzájárulok ahhoz, mit Polonyi t. tagtársam kíván, de mondom, csak úgy, amint tegnap is elrendeltetett, illetőleg kívánatosnak jeleztetett.

Miklós Odön: Már tegnap is jeleztem, hogy tegyük meg a mi lehető, de hiszen a jogi alapot nem mi adjuk működésünknek. Erre való tekintettel, hogy az igazságügyminiszter ur a lépéseket megtette és tényleg intézkedett oly irányban, amely felelősséggel jár rá nézve, a bizottság ezt tovább nem presszionálhaja. Ha az igazságügyminiszternek lesz valami közölni valója, azt mindenesetre már hivatalos állásából kifolyólag is, de egyébként is közölni fogja a bizottsággal. Lesz rá mód, hogy találkozzunk vele, de átirat, értesítés vagy más hivatalos módon való eljárást nem tartok szükségesnek. (Helyeslés.)

Polonyi Géza: Bocsanatot kérek, hogy világosabban foglalom össze azt, hogy mi célból és okból tartom felette szükségesnek és sürgősnek, hogy konstatáltassék az említett tény.

Talán mindennél jobban érdekli a közönséget és bennünket is és különösen a képviselőházat, hogy ebben a szerencsétlen ügyben van-e és mily mértékben van ingerenciája a magyar kormánynak, vagy valamely tagjának. Ha én előttem igazolva lesz, hogy Dienes Márton ellen megfelelő módon váltóhamisítás miatt is feljelentés tétetett és ha előttem igazolva lesz az, hogy ugyanazon Dienes Márton szökése a hir-

lapok útján kellő időben a büntető hatóságnak tudomására jutott és ha ennek kapcsán igazolva lesz az, hogy még sem történtek meg kellő időben az intézkedések a váltóhamisítás okából való letartóztatása iránt, úgy arra a konkluzióra kellene jönnie, hogy abban az esetben a kormány mulasztást követett el, hogy Dienes nekünk rendelkezésünkre ne állhasson. Ez alól a gyanu alól akarom szalválni a magyar kormányt, ha tudom, hogy megfelelő intézkedések tétettek. Ne méltóztatassék ez elől elzárkózni, annál is kevésbé, mert az ülés végén megfelelő konkrét indítványokkal fogom igazolni azt, hogy Dienesnek ebben az ügyben való szerepléséhez tényleg segédkezés nyújtott a kormány részéről. At fogom szolgáltatni a bizottságnak erre nézve az adatokat.

Lukács: Nem is azt mondom én, hogy a vesztegetési ügyben történjék a letartóztatás. Hiszen a Házban én fejtettem ki, hogy ezen ügy miatt nincsen büvádi eljárásnak helye, hanem azért érdekel, mert Dienes Márton a vesztegető és ha az ő szökése előmozdított és megtörtént, akkor a közönség joggal konkludál arra, ahová én.

Elnök: Azt hiszem, méltóztatnak elfogadni, hogy nem hivatalos módon kérdést intéztek.

Polonyi Géza: En nem tudok nem hivatalos módot. Ha a parlamenti bizottságnak az a meggyőződése, hogy a bizottságnak nem szabad vagy nem helyes intézkednie, tessék leszavazni, de ha azt méltóztatik mondani, hogy szükséges, akkor tessék ezt elrendelni, mert itt csak hivatalos úton járunk el és semmiféle privát intézkedést nem tehetünk.

Gróf Andrássy Gyula: Ha az egész intézkedésnek csak az a célja, hogy érintkezzék az elnök ur az igazságügyminiszterrel, akkor én hozzájárulok ehhez az indítványhoz. (Helyeslés.)

Elnök: Méltóztatnak tehát megállapodni abban, hogy én az igazságügyminiszterrel állandóan érintkezésben maradjak, különösen pedig arra a kérdésre nézve kérjek felvilágosítást a délutáni ülésig, vajjon mikor történt meg az intézkedés és milyen intézkedés történt. Ezt határozatképp kimondom. (Helyeslés.)

— Reggelizel, a mint látom. Mit keressz — mit keressz? — kérdezte, miközben leröptült az egyik kerítés oszlopára.

— Kra-kra, férget keresek — férget keresek — felelte a mezei varju.

— Rossz étel — rossz, rossz! — kritizálta az erdei varju.

— Azt eszem, ami van!

— Kis madárkát egyél — kis madárkát!

— Azt itt nem találsz — azt itt nem találász!

— Jó étel . . . be kár, hogy nincs; be kár, hogy nincs! — Gyere velem komám, gyere komám!

— Hová . . . hová? — kérdezte a mezei varju a nyakát nyújtva.

— A faluba . . . Eresz alá! Fára! Csapjunk rá a madárkákra!

— Kár őket bántani, kár, kár! — figyelmeztette a mezei varju.

— Már mért? Már mért?

— Kár, kár!

— Már mért? Már mért?

— Kár!

De az erdei varju mit sem hederített az intő figyelmeztetésre és berepült a faluba. Amint az első ház udvarához ért, leszállt a sütőkemence tetejére és onnan leselkedett mindenfelé. Különösen a fecskéket figyelte, amelyek csicseregve röpdösték körül a kertet és amikor fészkeikhez visszatértek, az apró fiókok csipogva fogadták őket.

A varju nyugodtan nézte a vidám fecské-

rajt, de nem támadt rájuk. Szokása szerint sohasem kezdett nyílt harcot, hanem megvárva az alkalmas pillanatot, orozva, titokban csapott rá kiszemelt zsákmányára.

Mikor a fecskék ismét eltávoztak a fészektől, a varju lomha szárnycsapásokkal fölrepült és a közeli csűr mellett levő nyírfán telepedett le. Kiváncsian szénézett maga körül és tollait kezdte tisztogatni. De mihelyt meghallotta, mint csicseregnek, csipognak az eresz alatt az apró kis fecskéfiókok, csőrével csattogtatni kezdett, amivel azt jelezte, hogy türelme fogytán van és rabolni akarna. De nem tudta, mint férközők észrevétel nélkül a fecskéfészkek közelébe. Agról-ágra ugrándozott, a nyakát nyújtogatta, figyelt, leskelődött és mihelyt megpillantotta a közeledő fcskéket, gyorsan elbújt az ágak mögé. Elhatározta, hogy odaröptül az eresz kiugró részére és a közelből kiragadja a kis fiókokat, odaviszi a kemence tetejére és ott szép lassan lenyeli őket. A világ semmi kincsért sem ölné meg egyiket is, hanem eleven nyeli le majd valamennyiüket és jó, meleg helyen, a begyében rejti majd el őket . . .

A varju nem tévovázott sokáig. Odarepült az ereszre, az egyik fészekből kihuzott egy kis fecskéfiókat és aztán tovarebbent.

Oh, de milyen forrongás keletkezett ám ennek a nyomában!

— Vigyázzatok! Vigyázzatok! — csicseregtek élesen a levegőben repülő fecskék.

De a varju nem zavartatta magát. Tudta jól, hogy az apró madarak csak rikácsolással

szokták fészkeik bántalmazóit illetni. Egyebet úgy sem tudnak. Azért tehát nyugodtan visszaszállt a sütőkemenczére és ott elfogyasztotta az elrabolt fiókat. Már-már újból vissza akart térni a fészekhez, hogy azt teljesen kifosztassa, amikor a fölötte röpdöső madarak egyre hangosabban és kétségbeesettebben csipogtak. Egy pillanat múlva a környék minden madara odasereglett. Fecskék, verebek, barázdabillegetők, pacsirták, pintyökök, rigók, mind-mind csipogva, rikácsolva, sipítva röpdösték körül a fosztogató varjut. Szemeik villogtak a bosszúállás dühétől és csőreiket, harmaikat támadásra készen nyújtották a varju felé.

De ez nem igen félt a fenyegetőzéstől, hiszen tollazata jól megvédi az esetleges fámádástól . . . De a nagy rikácsolás, a fülsiketítő csipogás, az már kihozta sodrából. Hi z föllármázzák az egész falut és az egész világ előtt kitudódik majd, hogy mit tett. O szép csöndben, ravasz alatomossággal akarta a fészket megrabolni és ime, most nyilvános botrány lett belőle . . . De nézzék csak, még a tyukok is jajveszékelve, kotkodácsolnak és a libák, réczék is gágognak, hápognak . . .

Haragjában, dühében nekirugaszkodott és sólyom módjára a közelben röpködő madárseregnek roantott. De valahogyan elvesztette az egyensúlyát és hanyat-homlok bukfenyezett a levegőben.

Mekkora örömrivalgás, milyen ujongás keletkezett erre! Még a vércse is, amelyik különben a fészkek kirablá ánál mindig a varju-

A kormány helyzete.

A Khuen-Héderváry-kormány sorsa meg van pécsettelve. Az összes tényezők megegyeznek abban, hogy Khuen-Héderváry helyzete tartóhatatlanná vált. Maga a kormánypárt sem szolidáris már vele. Biztos értesüléstünk van arról, hogy Fernbach példáját mások is követni fogják a nagy kormánypárt táborban. A bomlás minden jelei észlelhetők ottan. Ez a bomlás folyton terjedőben van és kihat a kormánypárt legürültebb elemeire is, akik különben csak nézői és szavazói a tábornak és a kormány intézkedéseinek.

Azonban tartóhatatlan a helyzete az ellenzék, különösen pedig a függetlenségi és 48-as párt magatartása miatt is. Az obstrukció leszerelése miatt kapott küldetést Khuen a királytól. Ez a kísérlet csufos kudarczott, vallott, sőt olyan botránnyal végződött, amilyenhez hasonló még eddigelő nem fordult elő a parlamenti életben.

Az a tény, hogy Kossuth Ferencz bejelentette a maga részéről is a végtelékig menő harcot, a legsúlyosabb módon esik latba és így nincs mód arra, hogy Khuen a helyzetből másképpen, mint lemondás által kikeverdjék.

Khuen-Héderváry utóda.

Beavatott körökben most már egész határozottsággal emlegetik Khuen-Héderváry utódját. A jelenlegi miniszterelnök bukását befejezett ténynek lehet tekinteni, aminthogy az is.

Különböző kombinációk merültek fel aziránt, hogy ki lehet az adott helyzetben Khuen-Héderváry utódja. Az összes vélemények megegyeznek abban, hogy az országnak a hosszú harcok után békére és nyugalomra van szüksége. De a békét, a parlamenti rendet természetesen nem a nemzet jogainak feladása árán akarják megteremteni.

Kell, hogy Khuen-Héderváry utódja olyan férfi legyen, akinek személyéhez tisztesség dolgában a gyanúnak árnyéka sem férközhessen, akinek multja és karaktere egyszersmind garancia arra nézve, hogy a magántisztesség-

val tartott, ide-oda röpdösött körülötte, torakadaktából kacagott rajta és kárörvendően csapta össze szárnyait.

A mezei varjú is odasereglettek a nagy zsvivaj hallatára és a kerítésre telepedtek le sorjában. Amikor az erdei varjú meglátta őket, hozzájuk sietett, hogy segítséget kérjen tőlük. De a mezei varjú, a régi, jó ismerősök semmiféle segélyre sem voltak hajlandók és az egyik így szólt hozzá:

— Ugy-e mondtam, hogy kár lesz bántani a madárkakat? Mi nem szeretjük a skandalumokat, azért tehát jó lesz, ha ezentul nem bántod őket, mert különben nekünk is közbe kell majd lépni! Okosan teszed, ha sietve haza röpdölsz! Kár volt ilyet tenned, kár, kár!

Az erdei varjú szégyenkezve röpdült tova és sohasem tért többé vissza.

A mezei varjú pedig fölnézett a magasban kerülő fecskékre és ezt mondotta:

— Bizony, bizony, az ösztetartás erőssé tesz benneteket!

get a politikai tisztességtől el nem választja. Ugy minden tekintetben kifogástalan, jellem dolgában minden bírálat fölött álló férfiakról lehet csak szó.

De olyan férfi lehet az csak, akinek eddigi politikai szereplése garancia egyszersmind arra, hogy a nemzeti követeléseket és aspirációkat előbb-utóbb okvetlenül ki fogja elégíteni.

Ezeket a kvalifikációkat a mostani szereplő államférfiak közt leginkább egyesíti magában gróf Apponyi Albert. Az összes politikai faktorok megegyeznek abban, hogy arra az esetre, ha gróf Apponyi kapna Khuen lemondása után megbízást kabinetszervezésre, a parlamenti rend megint visszaállna. Bizonyosra is veszik — és pedig a leginkább beavatott körökben, hogy gróf Apponyi van designálva Khuen-Héderváry utódjának.

Dienes Márton körözése.

A szökésben levő Dienes Márton letartóztatásáról szóló hírt, mint már említettük, nem erősítik meg. A királyi főügyész megbízásából tegnap a rendőrségen járt Geszty Andor főügyész helyettes s mint nekünk írják, tudomására hozta, hogy Dienes Márton ellen család és váltóhamisítás miatt vizsgálat folyik. A súlyos gyanúokra való tekintettel s mert az ügyesség tudomása szerint a terhelt külföldre utazott, sürgős intézkedést kívánt a szökvény kézrekerítésére. A rendőrség nyomban táviratot küldött Berlinbe, ezenkívül Hamburgba, Brémába, Amsterdamba s a többi kikötőváros rendőrségeihez. A távirat szövege a következő:

„Csalással és váltóhamisítással alaposan gyanúsított Dienes Márton, volt budapesti lapszerkesztő, ki Geiger Gizella és Hegyi Jenő társaságában Budapestről elutazott, letartóztatandó, a nála lévő pénz és irományok lefoglalandók s erről a budapesti rendőrség értesítendő.

Dienes Márton személyleírása: 35—40 éves magas, erőteljes barna, kerekajku, fekete-hajú, barna szem, széles orr, középnyag-ságu fekete bajusz. Magyarul és németül beszél.

Délelőtt 11 óráig a külföldi rendőrségektől semmi válasz nem érkezett s így szóbeszéd az a gazdátlan hír, amely tegnap délelőtt a fővárosban Dienes Márton elfogatásáról elterjedt. A rendőrség Dienes Márton családi és váltóhamisítási ügyben ma nagy hévvel látott a vizsgálathoz. Egész sereg tanut idézett be, köztük a Független Magyarország volt igazgatóját Erdős Armandot és másokat, akiknek tudomásuk volt Dienes ez ügyeinek egyes részleteiről. A tanuk kihallgatását még a mai napon megkezdik.

Dienes Berlinből elutazott.

Berlin, aug. 1. Feladatott reggel 5 órakor A rendőrség kinyomozta, hogy Dienes Berlinből elutazott. Vele utazott egy férfi. (Nyilván Hegyi Jenő. Szerk.) A másik ur és a hölgy eltűntek.

Utban Amerika felé.

A berlini rendőrségnek az a meggyőződése, hogy Dienes Berlinből Hamburgnak vette útját. A hamburgi rendőrség már intézkedett is, amiért ez kitűnik a következő táviratból, melyet a budapesti államrendőrség ma éjtél után a hamburgi rendőrségtől kapott:

Hamburg, aug. 1. „Dienes Márton elfogatására megtettük az intézkedést. Dienes elfogató parancsát Berlinből este megkaptuk Hamburg, rendőrfőigazgató:ág.

Szapáry László gróf elutazása.

Szapáry László gróf, testvére, Szapáry Pál gróf kíséretében még ma este Angliába utazik. Szapáry László gróft az eset annyira megviselte, hogy családja a legrosszabb következményektől tart.

A képviselőház folyosóján mindinkább érik az a hit, hogy Szapáry László vakmerő szövetségnek az áldozata, amely Szapáry László gróft eszköznek kerítette.

Fürdői levél Borszékre.

Kedves Szerkesztő Ur!

Miután a multkori barátságos fürdői levélre kért előleg nem érkezett meg, pár nappal ezelőtt elhatároztuk magunkat, hogy egy kitűnő ötlettel segítünk magunkon, de pénzt okvetlenül keritünk.

Pénzre okvetlenül szükség van, mert hiszen köztudomásu tény, hogy a szerkesztőségekben ilyenkor már világszerte a novemberi előlegeket kérik.

Arra hiába vártunk, hogy hátha küld Szapáry László gróf nekünk is néhány ezer koronát, a mely összeget letehetnénk a szerkesztőség asztalára s onnan közfelháborodásunk jeléül ismét felemelhetnénk. A gróf úrból kifogyott az önzetlen szándék az obstrukció leszerelése iránt s így tovább lettünk volna kénytelenek obstruálni és az ex-lex-állapotot fenntartani a Bazár-beli sörök fizetése irányában, ha utolsó perczben nem támad alulirotnak egy szerény mentő eszméje.

Keritünk pénzt árverés után. Van itt a szerkesztőségben egy csomó lim-lom, azt eladjuk.

Szerkesztő Ur most bizonynyal rémülten kiált fel:

— Szent Isten, eluszik az egész Szerkesztőség!

Tessék megnyugodni. Uszunk mi már eddig is és különben is csak Szerkesztő Ur példáját követjük. Fürdőző szerkesztőnek uszó szerkesztőség a hadserege.

Árverés alá bocsátottuk tehát a következő himi-humit:

1. *A fiumei czápát*, mely eddig minden nyáron becsületesen megjelent lapunkban, sőt állítólag Fiumében is. Az idén azonban a kormányzóval együtt a czápát is le'eplezték s ma már senki sem hisz benne.

2. *Azt az embert*, a kit eddig minden télen megettek a farkasok valahol Dicső-Kutyafalván. Ma már a farkasokat is megvesztegették a kaszinóból, csak hogy a sajtót tönkretegyék s a farkasok f. hó 1-től kezdve nem esznek embert.

3. *Azt a csizmát*, amelyet a fentnevezett farkasgyomorbeli ember minden télen maga után hagyott az erdőben, felesége és ikergyermekei odafagyott könnyeivel együtt.

4. *Azt a legöregebb embert*, aki tudvalevőleg a legjobb szerkesztőségi tanu, amennyiben semmire sem szokott emlékezni Szerkesztőségünk egyes tagjai kifogást emeltek az elárverelés ellen, mert erre a kitűnő tanura bizonyos előleg-beszámítási elvi kérdések eldöntése alkalmával igen jól lehet hivatkozni. En azonban sajnos tapasztalataim alapján erősíthetem, hogy Szerkesztő Úrral szemben ez a derék tanu nem sokat ér, mivelhogy — ismeri. Ki ad többet érte?

5. *Azt a legjobb forrást*, a melyből mindig lehet biztos híreket kapni ma.

6. *Azt a hiteles forrást*, a melyből a legjobb híreket kétségbevonhatlanul le lehet czáfolni a sárka földig — holnap.

7. *A bihari pontokat*, amelyeket többé nem akaszt szegre Tisza Kálmán; Héderváry gróf tudva-

Telefon 143.

Friedländer Hermann
Nagyvárad, Kolozsvári-utca, Templom-tér.

Telefon 143.

szalma- és posztó-kalap-gyára

és a legujabb formákra való átalakítását

Elvállal férfi, női s gyermek posztó- és bieber-kalapok javítását és a legujabb formákra való átalakítását a legszebb kivitelben.

levőleg nem akaszt semmit, hanem alighanem az ő miniszterségének szabják a nyakravalót a képviselőházban.

8. Itt futkosott néhány ártatlan *kacsa*, azoknak megkegyelmeztünk. Ezeket Szerkesztő Ur hazajövelekor megtalálja s föltálatjuk ép egészségben. Mostanában nem kell őket pusztítanunk, elég szennázókat adnak a megvesztegetések, melyek ah, mily messze vannak tőlünk!

Az árverésből befolyt annyi, hogy a januári sorszámlát kifizettük. Egyebekben azonban maradtunk a régi. A Bazárból azt üzenték, újabb hitelt sürgető önértékes átiratainkra, hogy ha a januári számlát kifizettük, ez igen szép dolog s ennek fejében kapunk is előlegben sört ismét — januárban. Addig ott a víz.

Szerkesztő Ur tudja, mit jelent ilyenkor ez a gyűlöletes szó: *víz!* Kívülről élvezet, belülről — brrr! Lám, még a megdöbbenést is ezzel fejezzük ki, hogy *bor!* Hát még a sör!

Alázatos kérésünk egyszerű. A vizivás kinos, de a jelenlegi körülmények közt obstrukciós hűséggel ki kell tartanunk mellette, ö. m. a. f. Arrafelé Borszék táján akad valami kormányzó vagy mi, méltóztassék hát neki szólani, hogy ha obstrukciót akar leszerelni, ne fáradjon messze. A vizivás obstrukcióját igen olcsón leszereljük s lesz annyi eszünk, hogy kegyes megvesztegetőnket nem leplezzük le, hanem megtartjuk rosszabb idők reményében újabb vesztegetésre.

Egyébként pedig — hogy áll arrafelé a közjótékonyági hangulat és a hitel?

Az itteni romlott viszonyoktól óva, Szerkesztő Urnak további jó sörözést és magunknak hasonló jókat kíván

a vizzel bűjtő szerkesztőség
névében

Adolár,
főpohárnok.

UJDONSAGOK.

Előfizetési felhívás.

Mozaik czimen egy kötet verset és prózát adunk folyó év augusztus havának végén az olvasóközönség kezébe.

Igaz érzéseinknek és gondolatainknak közvetlen tolmácsa lesz ez a könyv. Kis munkánk azok számára készült, kik még gyönyörködni tudnak egy-egy fejlődő fiatal lélek lán-goló és mégis hamvas tűzében. Azoknak irtuk könyvünket, kik még hisznek a szeretetben és tudják, hogy az emberek még nem egészen tökéletesek.

Tíz ívre terjedő könyvünk alakra és a papír minőségére hasonló lesz Bródy Sándor »Jövendő«-jéhez.

Arát egy korona ötven fillérben állapítottuk meg.

Előfizetési pénzek *Dutka Akos* címére (Lukács György-utca 861.) küldendők.

Gyűjtőknek tisztelet-példányt adunk.

Adler Sándor.

Dutka Akos.

A kötetből mutatványul közöljük az alábbi hangulatos költeményt:

M á j u s.

A május-éj nagy illatával
Beszél az ablakon: no jer!
S a vágyakat felszítva, — halkan
Suttogva csábit, — ingerel . . .

Önkénytelen szavára hajlok.
Oly ünneplők ez éjszakák!
Amerre visz az új tavaszban
Fehér virágban mind a fák . . .

Valakit a távolba' sejték . . .
Olyan csodás e mély titok,
Ugy hí, ugy úz, s én nem tudom mért
Valakit úgy . . . úgy áhitok.

Ugy rémlik, hogy a várt, az édes,
Kíért esengve, esdek én
Itt jár a csöndes éji árnyban
A virágzás szent ünnepén.

Dutka Akos.

Nagyvárad Püspökfürdő-Féliczfürdő.

	S z e m é l y v o n a t							
Nagyvárad áll.	7.38	9.50	—	—	—	4.44	—	8.58
Nagyvárad- Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54	
V.-Vencze >	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10	
Rontó >	8.02	10.14	—	2.93	5.09	7.11	9.29	
Püspökfürdő >	8.07	10.19	—	2.44	5.14	7.14	9.30	
Féliczfürdő >	8.24	10.37	—	2.58	5.31	7.18	9.54	

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

	S z e m é l y v o n a t							
Féliczfürdő ind.	8.30	10.42	—	3. —	5.34	7.20	9.53	
Rontó >	8.37	10.49	—	3.05	5.41	7.25	10.00	
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—	3.11	5.51	7.31	—	
V. Vencze >	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	10.13	
Nagyvárad- Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.30	
N.-várad áll. érk.	—	11.27	—	—	6.18	—	10.34	

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 percig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

*Tisztelettel kérjük azon előfizetőin-
ket, kik a múlt, valamint a jelen évről
hátralékban vannak, hogy előfizetési
díjaikat mielőbb kiegyenlíteni szives-
kedjenek.*

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park.) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-6 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Porciunkula-búcsu a kapuczinusoknál.** Ünnepjük van ma a Szent Ferencz-rend összes házainak. Ma terjék meg ugyanis az ugynevezett *Porciunkula-búcsut*. Ez alkalomból a Szent Ferencz-(kapuczinus)-rend nagyvárad-i templomában délelőtt 10 órakor *Palotay László* pápai praelátus nagy segédlettel ünnepélyes szent misét fog mondani, míg evangéliumnál *Kledorfer Lambert* házfőnök szent beszédet tart.

* **A portómentesség kiterjesztése.** A kereskedelmi- és pénzügyminiszterek legújabb rendelete az illetékesi ügyekben küldendő levelekre és nyomtatványokra is kiterjesztette a portómentességet, melyet minden, az illetékes-séggel foglalkozó hivatalos testület igénybe vehet.

* **A szikvizadó jövedelm.** A szikvizadó házikézelésének behozataláért sokat küzdött Nagyvárad város törvényhatósági bizottsági tagjainak egyrésze, de a többségnek sikerült keresztülvinni a tervet, hogy az ezen közvetett adó által elérhető haszon a város pénztára javára essék, ne magán vállalkozó tege zsebre azokat az ezreket, amik legigazságosabban, ha már a polgárságnak kell megfizetni, a várost illetik. Julius hó elsején vette a város házikézelésbe ezen bevételi forrást s az első hónap már megmutatta, hogy a házikézelés tekintélyes haszonnal jár a városra. A szikvizadóból július hó folyamán befolyt 2549 kor. 40 fillér. Az eddigi bérletrendszer szerint egy hóra esett 1190 kor. 30 fillér, tehát a város több, mint kétszeresét vette be az eddigi bérnek. Igaz, hogy ez az eredmény az egyik legmelegebb hónapról szól s a téli hónapok más számadatokat mutatnak, de azért annyit biztosan lehet látni, hogy 8-10 ezer korona évi haszon lesz a városnak a házikézelésből. Nagyvárad városa pedig olyan szegény, hogy ennyit sem dobhat el magától.

* **A vasárnapi munkaszünet.** Az eddig érvényben volt miniszteri rendelet szerint az élelmi cikkeknek 10 órán túl való elárúsítása csak június és július hónapok vasárnapjain volt megtiltva, ellenben a többi hónapokban minden vasárnapon déli 12 óráig meg volt engedve. Ez a rend azonban a miniszter újabb rendelkezése következtében megváltozott. A vasárnapi munkaszünet újabb szabályozását magában foglaló rendelet értelmében a bolti cikkek, ugymint zöldségtételek, só, liszt, cukor, kávé fűszerek, bor, thea, rum, csemegek, főzelékek, husneműek stb. elárúsítását és házhoz szállítását, nemkülönben a szatóciszteletekben az említett cikkek elárúsítását és házhozszállítását az év minden hónapjában csupán délelőtt 10 óráig engedi meg a kereskedelmi miniszter. Mindezeket az érdekelt kereskedők kérelmére adja ismételten tudtul a rendőrség, hogy a közönség zaklatásától és szemrehányásától megkíméltesse.

* **Nincs pénz.** Hogy az obstrukció mily kényszerhelyzetbe hozta a kormányt s hogy mennyire tarthatatlan az ex-lexes kormány helyzete, mutatja a pénzügyigazgatóságok helyzete. A financia országzerte pénzzavarba jutott. Nem is csoda ez, hiszen az állam háztartása óriás költségbe kerül s a fedezet: az adó már május 1-ső óta csak gyéren folyik be. Ennek aztán az lett a következménye, hogy a pénzügyigazgatóságok pénzeszközényei lassankint kiürültek s az aranyhalmazok helyén most kongó türesség van. A financia ugy segít magán, ahogy tud. Naponkint küldöz át a városi adóhivatalhoz, hogy az önként befizetői állami adókat szolgáltatassa át neki. A közönség adófizetési kedve azonban egyre csappan.

* **Szent a béke.** Sok kellemetlenség volt az utóbbi hetekben a végett, hogy ifj. *Guttman József* építész a Knapp-féle ház helyén nem akarta ingyen átengedni az új utcavonal megállapítása folytán a Bómer-térre szabadon maradó 70 négyszögletes területet. A szépészeti és közlekedési szakbizottság tegnap a helyszínen megállapodott, hogy az építési engedély kiadható. Ifj. *Guttman József* ugyanis ingyen átengedi a 70 □-méter területet, de a Bómer-tér felől 5 méter széles aszfaltjárdát készít s ebből 4 méter széles területet kiülő helynek használ s azt bekerített ráccsal; télen azonban az egész járdát szabadon hagyja. Szalárdy-utca felől 3 méteres járdát épít s abból 2 métert foglal el kiülő helynek. Ilyen feltételek mellett a tanács megadja az építési engedélyt.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügy m. kir. miniszter *Fozorszky Valéria* csongrádi állami polgári leányiskolai rendes tanítónőt jelenlegi minőségében a belényesi állami polgári leányiskolához helyezte át.

* **Megkerült ékszerek.** Özvegy *Szabó Gé-záné* Lukács György-utcai házába még június havában, midőn a házbéliek egy távoli fürdőre időztek, valaki az udvar felőli ablakon bemászott és felfeszítvén az üveges folyosóra nyíló ajtó, a szobából ezerszázhuszonnégy korona értékű különböző ékszereket ellopotott. Az ékszerek tulajdonosai tegnap tértek vissza fürdőzésükből s gondolhatni, mily kellemetlenül hatott rájuk a feltört ajtó látással s még inkább az ékszerek eltűnése. Azonnal jelentést tettek a rendőrségnek az ékszerek eltűnéséről. A nyomozás során kiderült, hogy a tettes *Berg Ernő* s azonos ama jeles férfiúval, akit július 5-én *Chemmel Helén* kasszirosnó Aldás-utcai lakásában elkövetett ékszerlopás miatt a rendőrség elfogott s a vizsgálóbírónak átadott. A vizsgálat során eddig is már több ékszer megkerült.

* **Hogy áll a városi pénztár?** A városok házipénztárának állapotát az évi zárszámadások tüntetik fel legigazabban. Ez a tükrö a városok anyagi helyzetének. Eppen azért nem bir olyan horderővel annak a kimutatása, hogy negyedévenként, vagy fél évenként milyen a pénztár forgalma. Igy fél évenként azért érdekes, különösen ex-lexes állapotban, hogy a pénztár bevétele és kiadása minő arányt mutat. Nagyvárad város házipénztára az ex lex idejében is maradványai zárta a fél évet. Junius hó végeig a város bevétele volt: 963,761 kor. 81 fillér, kiadása 918,881 kor. 43 fillér, a nyers pénztári maradvány 44,879 kor. 38 fillér. — Természetesen a költségvetés tételéhez viszonyítva, teljesen más képet mutatna a számadás.

* **Virágáros iparostanonczok.** Az embert ha utja éjjel bármely kávéházba vagy vendéglőbe viszi, találkozik a füstös helyiségben apró, a 10 éves életkort alig meghaladó leánykával, vagy fiúkkal, kik pár fillérért virágot kínálnak megvételre. Ha végig nézünk e szegény teremteken, látjuk azoknak szintelen, beesett orczán, amint azokról le-le ri a szegénység, az éhség, szinte szájalomból is zsebünkbe nyulunk s odaadjuk egy-egy szegfűért a néhány fillért. Hiszen szinte mi is majdnem könnyekre fakadunk, mikor a kis virágáros leánya vagy fiúcska elkezd mesélni árulgatás közben családi körülményeit. Ezeket szívesen segíti bárki is. A fiugyermekeket is, mert legalább eddig csak olyan fiúk vállalkoztak e keserves foglalkozásra, kik egyébre még fejletlenek. Azonban tudomásunkra jött, hogy egy helybeli asztalos iparos is beharangoztatja két tanulóval az éjjeli mulatókat, kávéházakat, vendéglőket, hogy a gazdájuk kertjében nyílt virágokkal üzrekedjenek. A tanulókat névszerint *Sarkadi József* 13 és *Gáll Imre* 15 éves fiúkat tegnapelőtt éjszaka a rendőrök elcsípték s a rendőrségen előállították őket. A mester nevét ezuttal nem közöljük, csak annyit jegyzünk meg, hogy ellene a kihágási eljárás folyamatba léteztet. Majd meg fogják vele érteni, hogy miért adja a szülő gyermekét oda iparosnak, hogy becsületes munkaszerető iparos polgára legyen a hazának, vagy pedig virágáros?

* **Temetés.** *Ozv. Lindenmayer Józsefné* temetése tegnap délelőtt fél 10 órakor ment végbe nagyszámu intelligens közönség részvétele mellett. A ravatalos teremben diszes, ezüsttel kivert menyezet alatt massiv antik érczkoporsóban nyugodott az elhunyt nemeslelkű urnó, a ravatal körül egész virágerdőt képeztek a szebbnél-szebb koszorúk. A temetési szertartást *Dencs János* cz. kanonok végezte segédlettel; a háznál történt beszentelés után az impozáns gyászmenet a premontrei-rendi templomba vonult, hol gyászmisét tartottak az elhunyt lelkiüdvéért, ennek végeztével a megboldogultat az olasz-i temetőben rég elhunyt férje mellé helyezték örök nyugalomra.

A temetésen ott voltak: *Fetszer Antal*, *Kovács Jenő*, *Tóth Imre*, *Nagy Márton* főszolgabíró, *Fásy Lajos*, *Fekete Ferencz*, *Frankó Endre*, *Sal Ferencz*, dr. *Hoványi Géza*, *Sávele Kálmán*, *Sztarill Ferencz*, *Székely József*, *Debreczeni Imre*, *Köblös Ferencz*, *Millye Gyula*, *Papp László*, *Harmathy Károly*, *Geczy Lajos*, *Csathó Endre*, *Tölczel Lajos*, *Huzella Gyula*, *Bereczky Géza*, *Hlatky Endre*, *Kappa Pál*, *Ficzek Lajos*, *Imrik Gusztáv*, *Szentlélek Kálmán*, *Sztarill János*, *Jancsó Dezső*, dr. *Gyöngyössi István*, *Buzásy Béla*, *Rozsly Géza*, *Dús László*, *Tatár Zoltán*, dr. *Wallner Odön*, *Kugler Örnagy*, dr. *Molnár Imre*, *Kis Elek*, *Wimmer Julián*, *Horváth M.*, *Stark Gyula*, *Maróczy János* stb.

A koszorúk feliratai a következők voltak: *Terus, Feri, Ferike* — Igaz szeretettel felejtetellen jó Emma néniék.

Motkó és családja.

Harmathy Károly és családja.

Sztarill János és családja — szeretete jeléül.

Özv. Balázs Károlyné — tisztelete jeléül.

Márkus Jánosné — tisztelete jeléül.

A *Kappa-család* — felejthetetlen jó Emma néniék.

Rádl Odön és családja.

Mariska és Géza.

Károly, Vilma, Pubika.

Aranka, Sándor és családja — szeretett jó Emma néniék.

Buzásy Albert és családja — őszinte tisztelettel és részvétellel.

Buzásy Mariska, Józsi és Minka — Tisztelet és részvétünk jeléül.

Irma és Julia — Hálás szeretettel.

A jó néniék szeretettel — Emma és Minka.

Hanzély István és neje — tisztelet jeléül.

A diszes temetést *Veiszlovits A.* és fia első nagyváradai temetkezési vállalata kiváló fénynyel és nagy pontossággal rendezte.

* **Fizetik az adót.** Az ex lex a »nem adó-zunk« korszaka. A lakosságot nem szorgalmazták az adók fizetéseért. Az állami adók behajtására nincsen is jogczim, de a városok már kezdenek más álláspontra helyezkedni s köztük Nagyvárad város tanácsa is kimondotta, hogy a városi adók nem esnek az ex-lex alá s a várost illető adókat behajtják végrehajtás utján is. Az adók január—juniusi befizetése azt igazolja, hogy a város polgársága az ex-lex alatt is fizette elég szorgalmasan az adókat. Ez év január—juniusban befolyt Nagyváradon: községi adóban 108.236 kor. 07 fillér, 5%-os iskolai adóban 14.626 kor. 50 fillér, 2%-os ipariskolai adóban 5820 kor. 60 fillér, 3%-os óvoda adóban 8775 korona 90 fillér, összesen 137.459 kor. 07 fillér. — 1902. év január—juniusban befolyt a városi adókban 137.578 kor. 59 fillér. Tehát az ex-lex daczára még több jött be ez évben, mint tavaly. Legfeljebb az adóalap emelkedése daczára elmaradt több bevételről lehet szó. Ez pedig nem oly nagy, hogy a pihenő dobokat érdemes lenne érte mozgósítani.

* **Edwárd király talizmánya.** Az angolok elegáns királyáról kevesen tudják, hogy állandóan egy ékszerrel visel talizmánként a testén. Az ékszer egy vékony arany lány, amelyen drágakövek vannak s a király bal karján viseli, mint a nők szokták a karpereczet. Amikor mostanában Edwárd király Irországba utazott, egy pillanatra véletlenül láthatóvá vált a karperecz, amelyet erősen rejtget mindenki előtt, mert nem akar a piperkőczőkhöz hasonlónak látszani. A karperecz különben igen érdekes történelmi emlék: a szerencsétlen Miksa császáré volt s ő is talizmánjának tartotta. Amikor Mexikó forradalmárai agyonlövették a császárt, ez az ékszer a karján volt és csak amikor eltemették, vették le róla. Edwárd király nagy becsben tartja ezt a talizmánt s a világot sem venné le a karjáról soha, még fürdőben sem. Az a hite, hogy ha egyszer leoldaná, a szerencséjét elvesztené.

* **Humánus katonai rendelet.** Beavatott katonai forrásból jelentik: A közös hadügyi és a magyar honvédelmi kormány egyetértőleg fontos rendelkezést tett a legénységgel való emberséges bánásmódról lévén. A rendelet kiadására a bileki katasztrófa szolgáltatotta a közvetlen impulzust. *Pitreich* hadügyminiszter és *Kolossváry* honvédelmi miniszter, ugyszintén *Waltersheimb* osztrák honvédelmi miniszter bizalmas rendeletben utasították a hadtestparancsnokságot, illetve a honvédkerületi parancsnokságokat, hogy a nyári forrás idején a katonaságnak minden kényelmet biztosítsanak. Figyelmezteti a rendelet a tisztikart, hogy a legénységgel humánusan bánjon. — A rendeletnek már a most folyó hadgyakorlatokon érvényt szereznek.

* **Amerikai császárság.** Fartasztikus hírt röptenek át a kábelén az Óceán tulsó partjáról; a hír még nem nyert megerősítést, de már önmagában véve annyira szenzációs és olyan bizarr, hogy kuriozumnak közre adjuk

mi is. A londoni *Star*-nak azt távirja new-yorki levelezője, hogy ott feledezték egy összeesküvő-csoportot, amely nem csekélyebb dolognak a megvalósításán működik, mint hogy az Egyesült-Államok köztársaságát császársággá kiáltassa ki. Az összeesküvésnek tagjai azokból az ósrégi yankee családokból valók, amelyek valóságos arisztokráciát alkotnak a legdemokratább világrészben. Már nem mai keletű a dollárhercegek húsága, egész könyvtárra valót irtak már arról európaiak és amerikaiak egyaránt. Tudjuk, hogy elszigeteltebb, rátartóbb társadalmat képzelni sem lehet ennél a yankee-arisztokráciánál. Amióta Henrik porosz herceg jart közöttük, valóságos mániává vált az udvarok felé való sóvárgás s ez adott testet az eszmének, amelyet — ki tudja — talán meg is valósítanak. Az összeesküvés lelkének *Villiam Vanderbilt*-et mondják, aki jelenleg Európában tartózkodik, mint Vilmos császár vendége. Melléje sorakoznak a *Rock-fellerek*, a *Gouldok*, *Astorok*. Hogy kit akarnak császárnak megtenni, arról a nagy titkolódzástól nem szivárgott ki pozitív hír; de valószínű, hogy csakis önmaguk közül választanák az emperor of The United States címre a legméltóbbat.

* **Az Ugron—Ivánka-affaire.** *Ugron Gábor* a következő nyilatkozatot teszi közbe:

Ivánka Oszkár ur a képviselőházban közbeszólásával többször bántott, hogy terrorizáljon. Aztán kiszámítással ugy sértett, hogy négyszem közötti beszélgetésre írott, vagy előbizonyossággal a valóságot megállapítani nem lehetséges. Es sértett azon előre feltett szándékkal, hogy az elégtételt pedig meg fogja tagadni. Az ilyen ember társadalmi gyilkosságot tervezett politikai bravó.

Budapest, 1903. augusztus 1.

Ugron Gábor s. k.

* **A mezőtelegdi templomrablót elfogták.** Bizonyára emlékezetében van még olvasóinknak az a gaztett, melyet *Szkorczé Lőrincz* czéczkei illetőségű 19 éves subancz elkövetett. *Szkorczé*, ki fiatalora daczára híres betörő s legutóbb is két évet ült, az elmúlt napokban betört a mezőtelegdi templomba s azt kirabolta. A mezőtelegdi csendőrség táviratilag értesítette a betörésről a nagyváradai rendőrséget is, mely széleskörű nyomozást indított a tettes kézrekerítése iránt, ha ez netalán Nagyvárad felé vette volna útját. Rendőrségünknek ezuttal — ami kivételes eset — sikerült a templomrablót elfogni. Tegnap este nyolcz órakor a *Szent-Jeromos-utczán* járkált *Szkorczé*, mikor a rendőr utját állta és a rendőrségre kísérté, hol kihallgatták s megmotozták. Csopán nyolcz koronát találtak nála. A többi bűnös uton szerzett pénzt már részint elmulatta, részint »beruházásra« fordította. *Szkorczét* addig, míg az értesített telegdi csendőrség küldöttje megérkezett, lezárták. Majd kiszolgáltatták őt a csendőrségnek, mely Telegdre vitte a templomrablót.

* **Aki nem felelbe.**

Az elnök: Maga az a Hajdu Mihály?

A vádlott: En vónék, instálom.

Az elnök: És tudja, miért áll a bíróság előtt?

A vádlott: Hát tudni csak tudnám, de minek fecséreljem a szót, mikor a tekintetes ur jobban tudja nálamnál.

Az elnök: Az ügyész ur súlyos testisértéssel vádolja.

A vádlott: Engem? Pedig Estok ucsese soha egy ujjal sem nyultam hozzá.

Az elnök: Nem is őt bántotta, hanem a Borbi Lajost, akivel a vásáron találkozott.

A vádlott: No, amán lehet, mert az a gyerek sok borsot tört már az orrom alá.

Az elnök: Lehet?

A vádlott: Nem tehetek rá hitet, mert akkuratusan felöntöttem a garatra a vásáron.

Az elnök: Aztán mennyit ivott, hogy annyira berugott?

A vádlott: Isten a megmondhatója, kérem szeretettel, meg a feleségem, mert az mindig meg-

olvassa a pénzt, mikor hazatérek, aztán amennyi hiányzik a bugyellárisból, abból kieszelem, hogy hány garasára italt fogyasztottam el.

Az elnök: E szerint maga azzal védekezik, hogy a kérdéses alkalommal a sok szesz ital élvezetétől nem volt beszámítható állapotban.

A vádlott: Ugy-ugy, de hát én nem tudom azt olyan szépen kiböki, mint a bírósor.

A törvényszék Hajdu Mihályt az enyhítő körülményekre való tekintettel három heti fogházra ítélte.

Az elnök: Megnyugszik az ítéletben?

A vádlott: Meg én, csak arra kérem a bírósor, engedje el annak a leülését, hiszen én a tekintetes törvényszéknek nem vétettem semmit, aztán az államnak nincs semmi haszna abból, ha én három hétig henyélek és nem bírom az adót megfizetni!

x Szives olvasóink figyelmét felhívjuk a **Strohmayer Pál** cég mai lapunkban közölt hirdetésére. 52

x **A szász cseh Svájc**, ezen természeti szépségeitől elragadó tája a földnek, az idén kényelmes és olcsó módon lesz megközelíthető, mert az Aussigban megtartandó iparkiallítás folytán különféle kéjvonatok — jelentékeny ármérsékléssel — fognak indítani. Aussig jelentékeny iparáról nevezetesen s főleg az európai államok legnagyobb gyárainak egyike emeltes annak hírnevét. A **Schicht-féle szappan- és gyertyagyár** nemcsak az ó-, de az újvilágban is létező híres gyártmányainak, mert ki nem ismerne a **Schicht-szappant**? Aki már Aussigban van, nem fogja elmulasztani a cseh-szász Svájc ezen legszebb és legkeresettebb helyét meglátogatni.

x **Ujdonság.** Valóban nem mulaszthatjuk el a közeli iskolai évre ugy a leánykák, mint fiúk részére szükséges fehérneműk és színes ruhák beszerzésére **Háasz Manó** céget ajánlani, hol minden cikkből bámulatos nagy raktár van s a cég olcsó és szolid árai pedig mindenki előtt elősmertek. 241

* **Olvasóink figyelmébe ajánljuk nyári cikkek beszerzése végett Fábry Testvérek fő-utcai üzletéhez fordulni, ezen kereskedő cég az összes raktárán lévő nyári cikkeket augusztus 1-től kezdve mélyen leszállított árak mellett kiderüsitja s így minden vevő saját érdeke ez alkalommal vásárlásait kizárólag Fábry Testvéreknél eszközölni. Ajánljuk a fenti cégek tárcza alatti hirdetését figyelemre méltatni. 9.**

x Felhívjuk olvasóink becses figyelmét **Kecskeméty István** (Lukács György-utca sarok), jóhírnevűnek örvendő vendéglőjére, mely jó konyháért, és tisztán kezelt italaiért és előzékeny, pontos kiszolgálásáért minden tekintetben elismerést érdemel.

x A n. é. közönség szives figyelmébe ajánljuk **Fülöp István** jó hírnevűnek örvendő vendéglőjét és szállodáját, ugyszintén a mai kor igényei szerint átalakított kerthelyiségét, mely az indóház mellett van. Jó és izletes ételeiért, tisztán kezelt boraiért, ugyszintén pontos és előzékeny kiszolgálásáért minden oldalról elismerést érdemelt ki. Továbbá különös gondot fordít szállodájára, melynek szobáit egészen újonnan restauráltatta, a szobaárakat pedig tetemesen leszállította, hogy ez által is tanúbizonyságot adjon üzletének szoliditására. Kerthelyiségében naponta egy jól szervezett cigánybanda szórakoztatja a m. t. vendégeket. 134.

x Tisztelettel hívjuk fel az olvasó közönség szives figyelmét **Mezey Dezső** műlakatos és toronyórás lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **Figyelmeztetés.** Saját érdekében cselekszik mindenki, ha a villamos berendezésekről a **Nagyvárad Műszaki Villamos Vállalattól** (Nagyvárad takarékpénztár-épület) költségszételt kér, mely a **legalaposabban és teljesen díjmentesen** állítatik ki a n. é. közönségnek. Csillárok részlegesítésre is kaphatók.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét **Andriska Jenő** uri és női divatkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **Uj üzlet.** Felhívjuk olvasóink figyelmét **Waldmann Mór** tüveg-, porcellán- és lámparaktár, valamint **villamos felszerelési vállalatának** lapunk mai számában megjelent hirdetésére. 844

SPORT.

Kerékpárverseny.

A nagyvárad Polg. Község egyesület Rhédey-kerti-felügyelősége 1903. évi augusztus hó 9-én vasárnap d. u. 3 órakor a Rhédey-kerti Sporttér 400 méteres verseny pályáján nyílt **kerékpárversenyt** rendez.

Műsor:

1. Megnyitó-verseny 2000 méter, 5 kor. elsőnek, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.
  2. Vendégek versenye 3000 méter 7 $\frac{1}{2}$ kör. Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz érem.
  3. Nagyvárad kerékpárosok versenye 2000 m. 5 kör. Nyitva a nagyvárad kerékpárosok részére. Elsőnek nagy, másodiknak, harmadiknak kis ezüst, negyediknek bronz érem.
  4. Fő-verseny 10000 méter 25 kör. Elsőnek, másodiknak nagy ezüst, harmadik kis ezüst, negyediknek bronz érem. Vezetési díj nagy ezüst érem.
  5. Juniorok-versenye 2000 méter 5 kör 17 évnél fiatalabb ifjaknak, első és másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz érem.
  6. Akadály-verseny 2000 méter 5 kör. Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz érem.
  7. Többülésű gépek versenye 3000 méter 7 $\frac{1}{2}$ kör. Elsőnek, másodiknak nagy ezüst, harmadiknak kis ezüst érem.
  8. Vigasz-verseny 1700 méter 2 $\frac{1}{2}$ kör. Elsőnek másodiknak kis ezüst érem, harmadiknak bronz érem. Nevezés a bírói páholytól.
- Nevezési zárlat 1904. augusztus 8-án este 8 órakor. Nevezések Knauer Károly egyleti titkárhoz Kossuth Lajos-utca 3. intézendők, hol nevezési lapok is kaphatók. Zárlat után érkező nevezések figyelembe nem vétetnek. Helyárak: Tribün 1 korona, számozatlan üdöhely 60 fillér, állóhely 40 és 20 fillér. A verseny alatt Dula Miklós zenekara játszik. Kutyákat a verseny pályára hozni szigorúan tiltva van. Rhédey-kert felügyelősége.

NYILTÉR.

Legelőnyösebb

bevásárlási forrás

szabott árak mellett

Utazó cikkek, batiszt ingek,

könnyű nyári

KALAPOK

uri, női, gyermek és

sport cipőkben.

Folytonos ujdonságok

nyakkendőkben.

LEIPNIK MIHÁLY,

uridivat és diszmilláruházában

Bémer-tér Bazár-bérház.

Telefon 362.

838.

Kecskeméty István

étterme és sörcsarnoka,
Nagyvárad, Lukács György-utca sarkán.

Naponta frissen csapolt **márcziusi sör.**

315 Saját termésű, tisztán kezelt

HEGYI BOROK.

Társas-ebédek, vacsorák vagy lakomák

étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak.

ABONNENSEK

elfogadtatnak mérsékelt árak mellett.

Egyben van szerencsém a **vidéki utazó közönség** szives figyelmét felhívni, hogy

vendég-szobáimat

újonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok, ugyszintén

szállóhely

olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Ország Sándor

zongoragyára

R.-Palota. (Budapest mellett).

Alapított 1861-ben.

Ajánlja a mai kor igényeinek mindenben megfelelő

uj orgonáit.

Elvállal **javitásokat** a legjutányosabb árak mellett.

Kisebb orgonák raktáron!

121 Árjegyzéket kívánatra küldök.

Szabott árak!

China-ezüst

gyári raktár

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát

u. m. étszerek, asztalterítékek,

gyertya- és karos gyertyatartók

álló villany-lámpák, tálcák, asz-

tal- és gyümölcsállványok, dísz-

tárgyak a legujabb művészies ki-

vitelben. Patina, Dorés oxyd nász-

ajándékok, verseny- és jubileumra

alkalmi tárgyak stb. Vendéglő-

szálloda- és kávéházberendezések

a legszolidabb kivitelben.

Chinai és valódi ezüsthöz igen

alkalmas a chinai ezüst gyári rak-

tár ezüst fémtisztító pora és ezüst

fémtisztító-vize.

70

Szabott gyári árak!

En gros, en detail!

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

MULATSAG.

Dalestély a Sport-téren.

A nagyváradi-újvárosi ev. ref. egyházi énekkar minden előkészületeket megtett a ma esti dalestélyére, melyet a Sport-téren tart.

A nyári mulatságok közül e dalestélyen szokott legnagyobb közönség megjelenni; ezért a rendezőség hiven gondoskodott, hogy a közönség kellemes szórakozást leljen a zöld lombok alatt a szép Sport-téren.

Szép dalok, jó zene, táncz, kinek nem kedves ez?

A közönség eddigi pártfogásában bizva, jótékony célunk elősegítését ez uton is kérve, örömmel várjuk az estélyünkre a mi kedves közönségünket. Jó étel és italokról gondoskodtunk.

A dalestély kezdete 8 órakor. Belépti díj személyenként 1 korona. Az énekkar.

Néptünnep a lövöldében. A Rhédey kert felügyelősége és a N. váradi ipartestület ifjúságának önképző egylete 1903. évi augusztus hó 16-ik napján a Rhédey-kert lövölde helyiségében zártkörű táncestélyt és táncjátékot rendez, táncz kezdete este 8 órakor, belépti díj személyenként 1 korona. Próbá házassághoz 20 fillér. Szünet alatt az ifjúság meglepetést rendez. Felülfizetések köszönettel fogadotnak. A meghívó kívánatra előmutatandó. A zenét Dula Miklós zenekara szolgáltatja.

A parlamenti bizottság ülése.

— Éjjei táviratunk. —

Budapest, aug. 1.

A parlamenti bizottság mai, szenzációs részletekben gazdag ülésének lefolyásáról részletes tudósításunk a következő:

Szünet után Miklós Odön kérde Olay Lajostól, hogy nem tud-e azoknak névsoráról, akiknek Dienes Márton állítólag pénzt adott.

Olay: Nem! Ezután elmondja, hogy ő a Hangl-kioszkban ült, amikor Papp Zoltán magából kikelve elmondta neki, hogy Dienes neki tízezer forintot adott át, hogy utazék el Budapestről. O szükségesnek tartotta ezt elmondani nekem, mint a vita-rendező bizottság tagjának. Továbbá azt is mondta, hogy még aznap elmondja az esetet Tóth Jánosnak, Fáynak és Barabás Bélának.

Miklós Odön kérde, hogy vajjon Papp Zoltán nem-e oly szándékkal kereste fel Olayt, hogy őt is rábirja a pénzért való leszerelésre?

Olay: Megmondtam! S most is becsületszavamra állítom, hogy Papp Zoltán tiszta és önzetlen becsületéhez kétség nem fér. De igaz az, hogy Papp Zoltánnak még ezer-ezer forintot ígérték, ha Nessyt, Lengyel Zoltánt és Pozsgayt leszerelésre bírják.

Miklós Odön: Van-e tudomása arról, hogy több megvesztegetés is történt?

Olay: Igen, de nem nevez meg senkit, ha szükségét fogja látni, be fogja jelenteni az összeférhetlenséget s ha a bán be nem adja lemondását, tényekkel fogja kényszeríteni a távozásra.

Tóth János és Kubinyi kéri Olayt, hogy mind azt mondja el, amit az ü részleteiből tud.

Olay: Én nem gyanúsítok senkit és mivel közvetlen ténybizonyítékaim nin-

csenek, csak szubjektív meggyőződésből állítom, hogy a miniszterelnök tudtával és beleegyezésével történtek a megvesztegetések.

Andrássy Gyula gróf: Nyilatkozék határozottan, ha bizonyítani is tudja állítását.

Olay: Mondtam, hogy közvetlen bizonyítékaim nincsenek és éppen ezért nem nyilatkozom. Majd megteszem összeférhetlenségi jelentésemet.

Andrássy: Miért csavargatja a dolgot, ha adatai vannak.

Ivánka Oszkár: Mit szól majd a közvélemény, ha megtudja, hogy egy képviselő a parlamenti bizottság előtt vonakodik az igazsághoz hiven beszélni. Ez a korrupció gyanújával illeti az egész parlamentet.

Olay megmarad előbbi nyilatkozata mellett.

Rátkay kérde Olayt, hogy ami konkrét adatot tud állítása támogatására, azt adja elő.

Andrássy Gyula gróf: Mivel nem kényszeríthetjük a képviselőurat a vallomástételre, indítványozom, hogy kihallgatása félbeszakítsák.

Olay: A Házban elmondtam, amit lehetett s nem tűröm, hogy engemet presszionáljanak.

Andrássy Gyula gróf: Hagyjuk félbe, ugysem vezet célhoz.

Miklós Odön ismét kéri Olayt nyilatkozattételre.

Olay állhatatosan kitart előbb hangzatosított álláspontja mellett.

Ezután Kubinyi, Ivánka, Polonyi, Szivák kapacitálják Olayt vallomástételre, de Olay hajthatatlan.

Erre félbeszakítják Olay kihallgatását.

Polonyi indítványozza, hogy Szapáry László gróftól mielőbb hallgassák ki, mert úgy értesült, hogy a gróf Budapestről elutazni szándékozik.

Kaas Ivor báró kihallgatása következett ezután. Elmondja, hogy 21. és 22. közötti éjszakán Fiume felé utazott s ekkor Szeles Adorján ugyanazokról a megvesztegetésekről beszélt, melyeket a »Népszava« leleplezett.

Miklós Odön indítványozza a miniszterelnök kihallgatását.

Ivánka Oszkár pedig Rudnay főkapitány kihallgatását kéri.

Ekkor az ülést fölfüggesztették.

Délután 5 órakor folytatta a bizottság a kihallgatásokat.

Az elnök bejelenti, hogy a miniszterelnököt magánuton értesítette, hogy kihallgatása esetleg szükségessé válhatik. De a miniszterelnök úgy nyilatkozott, hogy ma — elfoglaltsága miatt — nem jelenhet meg a bizottság előtt.

Polonyi: elmondja ezután, hogy Stoll nála járt, aki előadta, hogy Deák, ki Dienesel összeköttetésben állott, a következőket beszélte. Dienes négy-öt nappal a leleplezés előtt Deákkal a miniszterelnökknél járt, de onnan elutasították őket és Szapáry grófhhoz küldték, aki százezer koronát adott át Dienesnek.

Andrássy Gyula gróf: Mikor beszélte ezt Stoll?

Polonyi: Egy órával ezelőtt!

Molnár Jenő előadta, hogy Lovászy Márton levelet kapott Buday Zádorné aláírással, amelyben elmondják, hogy a

megvesztegetés előtt Darányi miniszteri tanácsos Buday Zádor előtt vasuton utazva azt mondta, hogy az obstrukciónak nemsokára vége lesz, mert az ellenzék meg van fizetve.

Szenzációs vallomás következett ezután. Seress László, a »Magyar Szó« segédszerkesztője, aki régi barátja volt Dienesnek, megdöbbenő részleteket mondott el a megvesztegetés történetéről. A téteket így adta elő: 19-én este kerestette Dienes, de ő el volt foglalva. Dienes ekkor ismét utána küldött azzal a kéréssel, hogy családja érdekében fontos közölni valója lenne. O Dienes szeretője lakásán találta, ahol Dienes arra kérte őt, hogy keresse föl feleségét és adja elő neki kiméletesen, hogy ő kénytelen talán évekre elhagyni Magyarországot, de mindenben gondoskodni fog rólok és lehet, hogy rövid idő múlva tudatni fogja a hollétét. — Erre én megígértem — folytatja Seress — hogy eljárak a megbízatásában. De megkérdeztem, hogy miért kénytelen elhagyni Magyarországot? Erre ő azt mondta: Ne kutasd. Ekkor valaki kopogtatott és Dienes eltávozott. Rövid idő múlva visszatért és folytatta: Egy nagy ur fog gondoskodni családomról. Előkelő ember: a bán sógora.

— Ki az? Gróf Teleky?

— Ne faggass! Az mindegy!

Azután percekig ültünk szótlantul. Majd Dienes gondolkodás után elmondta, hogy főuri megbízott jött hozzá, aki arra birta, hogy 25 ellenzéki képviselőt és egypár lapot megvásároljon. Dienes elmondta, hogy elfogadta az ajánlatot, mivel biztosították az ő és családja megélhetését, elmondta azt is, hogy az első ellenzéki képviselő Papp Zoltán volt, akivel érintkezésbe lépett. A második Nessi lett volna, de nem jutottunk hozzá. Elmondta, hogy Papp Zoltánt sikerült rábirni az elutazásra és ezért tízezer koronát adtak neki. En erre megkérdeztem, hogy nem került-e kelepcebe? O nevetve mondta, hogy óvatosan járt el. Dienes ezután részletesen elbeszélte, hogy Singerrel már referáltak is Szapáry László grófnak. Ezt részletesen a következőképen mondta el: Singer Arthurral a Nemzeti Kaszinóba mentünk. Az egyik helyiségben Singer előadta Szapáry grófnak, hogy Papp Zoltánt sikerült megvásárolni. A miniszterelnök a mellékszobában volt és Singer figyelemztette Szapáry gróft, hogy a miniszterelnök a nyílt ajtón meghallgathatja beszélgetésüket. Szapáry erre azt felelte, hogy csak beszéljen bátran. Majd Szapáry bement a miniszterelnökhöz és referált neki a történetekről. A miniszterelnök tudomásul vette és ezt mondta: Szép, szép, hogy ezt keresztülvitte, de nekem nem Papp Zoltán fontos, hanem Nessi Pál. S ha ezt el tudnák távolítani, semmit sem sajnálnék. Kerül, amennyibe kerül! . . .

Serese vallomására Andrássy Gyula gróf kijelenti, hogy a Nemzeti Kaszinóban nincsen olyan helyiség, ahol ez megtörténhetett volna. Ez az egész előadás valószínűleg légből kapott koholmány!

Polonyi: tiltakozik ez ellen és erre a bizottság elrendeli, hogy tartsanak helyszíni szemlét a Nemzeti Kaszinóban.

Seress kihallgatása után Plósz igazságügyminiszter bejelentette, hogy Dienes elfogatására kiadta a parancsot, de még Berlinből nem érkezett eddig jelentés, mert a telefonvezeték egész használhatatlan volt Budapest és Berlin között.

Stoll és Deák megerősítették Polonyi állítását és Deák kijelentete, hogy Bánffy Miklós gróf nyolczvanezer koronát juttatott megvesztegetési czélokra Szapáryhoz.

A bizottság hétfőn folytatja tárgyalásait.

TAVIRATOK

A pápaválasztás megkezdése.

Róma, aug. 1. (Stefani.) A konkla- véba 365 személy vonult be, és pedig 62 biboros, 62 konklavista, 62 nemes testőr és 62 komornyik, továbbá 40 érsek és püspök, a kik a konklaveban a szolgálattel fogják ellátni, 40 szakács és 20 munkás, ezekhez csatlakoznak még a konklave többi funkcionáriusai.

Róma, aug. 1. (Stefani.) Megerősítést nyer, hogy XIII. Leo pápa a konkla- vera vonatkozó szabályzatot hagyott hátra. Ez a szabályzat, a mely 1882-ből származik, abban különbözik IX. Pius pápa hasonló szabályzatától, hogy a konklave helyül Rómát ajánlja.

Róma, aug. 1. (Saját tud. távir.) A sixtusi kápolna tetejéről észrevették a konklavéból felszálló füstöt, amiből azt következtették, hogy az első választás nem járt eredménnyel és a szavazólapo- kat elégették. Allitóltag az a hír szivár- gott ki a konklavéból, hogy a szavazatok száma nyolcz biboros között oszlott meg. Ezek közül legtöbb esett Rampolla és Vanutelli bibornokokra.

Tomasics lemondása.

Budapest, aug. 1. (Saját tud. táv.) A parlamenti bizottságban tett nyilatko- zatok s különösen Seress hirlapiró vallo- mása óriási konsternációt kellett a sza- badelvűpártban. Ezután biztosra veszik Khuen-Héderváry bukását. Ezt meg- erősíteni látszik az a tény, hogy Toma- sics horvát miniszter beadta lemon- dását.

Sztrájk.

Barcelona, augusztus 1. 66 munkás- egyesület, közte a gázmunkások szervezeti, a teherhordók, és a vasuti alkalmazottak felhi- vást intéztek az összes munkásokhoz, amelyben felszólították őket, hogy lépjenek sztrájkba és azután jelenjenek meg az augusztus 1-ára összehívott nagygyűlésen. (M. T. I.)

Merénylet egy vonat ellen.

Tiflisz, július 31. Ma kisiklott egy teher- vonat, amely alkalomból két emberéletét vesz- tette, három pedig súlyosan megsebesült. A ki- siklást az okozta, hogy valaki bűnös szándék- kal eltávolított egy sín-darabot. (M. T. I.)

Német-ország kereskedelmi szerződés.

Berlin, aug. 1. A Németország és Orosz- ország közt fennálló kereskedelmi szerződés

revíziója ügyében megindítandó tárgyalásokra hivatott német kiküldöttek holnap elutaznak Pétervárra. (M. T. I.)

Venezuela.

Washington, aug. 1. A venezuela kor- mány ellenséges magatartása az idegenek irá- nyában ismét elégedetlenségre ad okot. Vene- zuela megvonta a spanyol konzultól az exe- quarturt, mivel a konzul azt kívánta, hogy megjelenhesse a bíróság előtt, amely egy spanyol alattvalónak a venezuelai kormányval szemben támasztott követelése ügyében fog dönteni. (M. T. I.)

Loubet elnök utazása.

Páris, augusztus 1. Loubet elnök tegnap este a dronemegyei Maséne kastélyba utazott, ahol egy hónapig marad a családjával. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde

	Budapest, aug. 1.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

	Budapest, aug. 1.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.30
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. aug. 1-én.

Magyar aranyjárdék 4	120.45
Magyar koronajárdék	90.75
Magyar vasuti köl sön aranyban 4,1/2	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,1/2	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.50
Italmérési jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavinöldtehermentesítési kötvény	99.25
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	201.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	156.—
Osztrák járadék papírban	100.25
Osztrák járadék papírban	100.50
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	100.75
Osztrák államsorsjegyek	154.75
Osztrák magyar bank részvény	15.90
Magyar hitelbankrészvény	728.50
Osztrák hit-lyüzet részvény	666.75
Párisi vista	95.20
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.05
Németbirodalmi márka	117.32

Gazdák figyelmébe!

Tavotta-kenőcs, gépolaj és olive-olaj, restuticio fluid, szerszám szir és szerszám lakk, padló-fénymáz.

Mindenmü gazdasági és házi czikkek. Mindenmü ásvány- és gyógyvizek.

Világhírü vásártelki mórso.

Francia és magyar pezsgők; különleges csemege-borokon kívül ajánlom sa- ját termésü boromat literenként a 60 fillér, 50 literen felül 44 fillér.

Naponta friss gyümölcs.

Kugler Gerbeaud összes gyártmányainak egyedüli raktára.

Kádár János,
Bémer-tér.

Londoni vista	289.20
20 márkás arany	28.47

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 296

Nagyvárad, Zöldfa utca elején.

A várad-velencei volt Weinberger- féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takaré- pénztárnál. 307.

812

A

„Nagyvárad hitelbank részvénytársaság“

működését Kossuth Lajos-utca 10. sz. a. megkezdte.

Üzletköre:

Betétek kamatozás végétti elfogadása könyv-cskékre és folyó számlára, mely előbbi után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámítolása.

Előlegek értékpapírokra és áru- készletre.

Jelzálogkölcsön nyújtása házakra és föld-ekre.

Értékpapírok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt érték- papírok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Az Igazgatóság.

Fontos az érdekelteknek tudni,
 hogy míg egyéb fajta keserűvizekből egy egész pohárral szükségeltetik,
 addig hathatós már fél pohár

IGMÁNDI

KESERŰ-VIZ.

Mint kitűnő étvágyat hozó természetes gyomortisztító és hashajtó.
 Amellett könnyen bevehető, mert íze nem émelygős, sós
 hanem kellemes keserű.

Kapható mindenütt, úgy a forrástulajdonos:

SCHMIDTHAUER LAJOS gyógyszerésznél KOMÁROMBAN

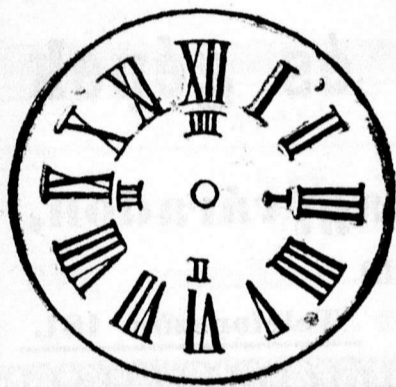
Minőségileg kéretik össze nem téveszteni más olcsóbb fajta keserűvizekkel
 beszerzésnél határozottan SCHMIDTHAUER-féle Igmándi viz kérendő.

Kapható helyben minden gyógyszertár és fűszerkereskedésben. 238

Export Amerika és Angolországba.

Telefon 418.

Kerületi képviselő: **Biró József.** Telefon 418

Számos kitüntetés!

Számos kitüntetés!

DADAY JOZSEF utóda

Mezey Dezső

műlakatos és toronyórás

Nagyvárad, Szent János-utca 320. sz.

Van szerencsém a m. t. közönség b. figyelmét felhívni a mai kor igényeinek
 teljesen megfelelő és a legmodernebből berendezett

műlakatos és toronyórás műhelyhelyiségemre,

hol több kiállításon kitüntetett szerkezetű TORONYÓRAIM vörös fémből
 készült főkerekekkel s a felhuzást könnyítő, a legcélszerűbb módon alkalmazható külön
 mozgó orsókkal s a súlyemelő czinkezett vassodronyköteleket tartó vashengerekkel
 és ingaszabályozó csavarokkal vannak ellátva.

KÉSZ TORONYÓRAIMNAK jótállás felelősség melletti felállítását is elvállalom
 melyek pontos járásáért szavatolok.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

MEZEY DEZSŐ,
 műlakatos és toronyórás.

216

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege-, bor- és déligyümölcs-
 üzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,
 a Széchenyi szállodával szemben.

Szives tudomására hozzuk igen
 tisztelt vevőnknek, hogy üzle-
 tünket a mai kor igényei szerint
 átalakítottuk s azt elsőrendű, leg-
 jobb minőségű árukkal gazdagon
 berendeztük, úgy hogy a legna-
 gyobb igényeket is kitudjuk elé-
 gíteni. — Nagy raktárt tartunk
 mindennemű

sajtneműekben,

Prágai sódar, szalámi stb.

naponta friss TEA-VAJ 1 kilo

1 frt 20 kr. Elsőrendű fűszer-

árak Háztartási Cuba kávé

1 kilo 1 frt 10 kr. Gözmalmi

lisztek napi áron.

Világhírű

Előpataki gyógy- és
 borviz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy
 heti szükségletüket feladni, a mit
 kihordó kocsinkkal díjtalanul haza-
 küldünk.

Vidéki rendeléseknél csomago-
 lást nem számítunk s díjtalanul
 küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve,
 maradunk

kiváló tisztelettel

SZABÓ ÉS HAJNAL.

Körösvidéki saját termései asztali borók, literje: 30, 36 és 40 kr., adó nélkül 8 kr-rel olcsóbb.

Naponta mindennemű friss gyümölcsök Kossuthban és 5 kilós postaköszvényekben.

Hirdetés.

A Nagyváradai Hitelbank

takarék- és segélyszövetkezet

működését megkezdette.

Tagok ez évi október 1-ig — mulasz-
 tási illeték fizetése nélkül — felvételnek.

A befizetések hétköznapokon egész
 napon át, vasárnap és ünnepnapokon
 pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a
 «Nagyváradai Hitelbank r. t.» üzleti helyi-
 ségében Kossuth Lajos-utca (Sándor
 Samu-ház.)
 359.

Az igazgatóság.

Az „Amerikai áruház” olcsó árakban utólérhetetlen.

A közelő iskola idényre, bármely intézet előírása szerint az összes leány
 és fiu fehérneműek, továbbá a leánykák részére szükséges színes ruhák be-
 szereshetők.

Ugyisinte minden rőfös és rövidáruban teljes nagy választék, divatos szép áruk.

Tisztelettel:

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

241

Telefon-szám: 372.

STROHMAYER PÁL

vászon, menyasszonyi kelengyék, kész fehérneműk és szőnyegraktára,
Nagyvárad, Szent László-tér 1. sz., kishidfő.

Bejárat a Gazdasági bank alatt, nem a sarkon.

TELEFON 166.

Szülők figyelmébe!

A közelő iskola évre *fiu és leány intézeti és külön fehérneműk*
mérték szerinti gyors és jutányos elkészítését elvállalja

STROHMAYER PÁL

(vászon és fehérnemű cég)

Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám, kishidfő.

Ugyanott paplan és matrác.

Menyasszonyi kelengyék.

352

Uj zálogkölcson intézet

Nagyváradon.

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság
Nagyváradon

KOSSUTH LAJOS-UTCZA. 4. sz. 1. emeleten

uj zálogkölcson intézetet

nyitott.

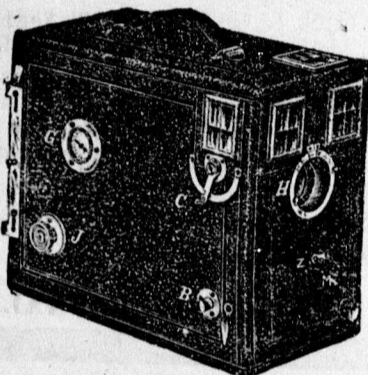
Mindennemű értékpapírokra és
ékszerekre és legkisebb összegtől
a legmagasabb összegig szolid
feltételek mellett kölcsönt nyújt.

Visszafizetéseket a legkisebb
részletre osztás mellett elfogad, va-
lamint vidéki megbízásokat pinto-
san elintéz.

357

Uj zálogkölcson intézet Nagyváradon.

Uj zálogkölcson intézet Nagyváradon.

Mindennemű

fényképezési kellékek és gépek

gyári árban kaphatók

WEINSTOCK FÜLÖPNÉL Nagyváradon,

Szent László-tér 47-ik szám.

Képes árjegyzék bérmentve.

Telefonszám 181.

ALAPITTATO FT: 1883 ban.

TELEFONSZÁM: 465.

Cement-, műkö-, beton- és aszfalt-ipar vállalat.

POLLÁK SAMU

Nagyvárad, Kert-utca 10. sz. || Kolozsvár, Szappan-utca 6. sz.

Állandóan készít: egyszerű cementlapot, sajtolt diszes mozaikla-
pot, csatorna-csőveket, lépcsőket, fedlapot, eső-
vizfolyókát és mindennemű műkövet, továbbá
szabadalmazott hornyolt fedélcserepet, teljesen tűzbiztos szabadalmazott
gipsztáblát válaszfalak gyors előállítására.

Elvállal jótállás mellett:

nedves lakások gyökeres szárazzá tételét, mindennemű aszfaltozást, betono-
zást, terazzo-munkát művészi kivitelben.

Ajánlkozik: járdák, szökő-kutak, csatornák, diszes fal és keramit-
burkolatok, aszfaltparketták stb. elkészítésére.

Költségvetés ingyen és bérmentve.

190

BECZKAY LAJOS

női és férfi divatüzlete,
NAGYVÁRADON, SZENT LASZLÓ-TÉR.

A „menyasszonyhoz“.

N a p e r n y ű k és n ő i b l o u s o k !

nagy választékban, leszállított árban.

Franczia batisztok, áttört kelme k
remek kivitelben.

==== Szines és fehér férfi ingek. ====

Női kész fehérneműek.

Harisnyák, nyakkendők, derékfűzők, *függönyök,*
szőnyegek és garnitúrák.

És egyéb ide vágó áruk, szolid kiszolgálás és a lehető leg-
olcsóbb árakban beszerezhetők

BECZKAY LAJOS,
vászon és divat kelme raktárában.
Nagyvárad, Szent László-tér.

8

Uj üzlet!

Szabott árak!

Waldmann Mór

üveg-, porcellán- és lámpa-raktára, villamos felszerelési vállalata
Nagyvárad, Szt. László-tér (Fekete-sas épületében).

Nagy választékban és izléses kivitelben kaphatók: *petroleum-,
villam- és gáz-csillárok; étkező-, ivó-, mosdó-, kávé- és
teás-készletek; china- és alpacca-ezüst dísz tárgyak;* leg-
jobb minőségű *evő-eszközök; majolika, teracotta és angol
fajence-árúk;* angol és francia *nipppek; tükrök, fém- és
bronz-árúk;* izléses, modern *arczképrámák és képkerekek.*

Petroleum-lámpák és égők műhelyemben javíttatnak és villamosra átalakíttatnak.

Villamos- és gáz-berendezésekről költségvetéssel és rajzokkal díjmen-
tesen szolgálok. 344

Szigoruan szabott árak és pontos kiszolgálás.

Egyedüli szakszerű világítási üzlet és javító-műhely.

Kizárólag Dittmar R-féle lámpák raktára.

Villamos- és gázvilágítás-berendezési vállalat.

TELEFON 194.

TELEFON 194.

GYŐRI SÁNDOR

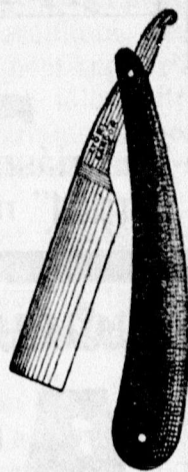
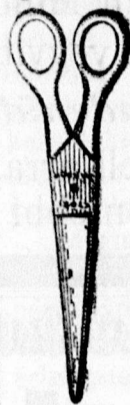
gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő
műhelye,
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesí-
teni, hogy

gázerőre berendezett
mű- és homoru köszörülő műhelyemet

Kert-utca 1. szám alá át helyeztem és
azt a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a
legmodernébbül felszereltem.

Minden e szak-
mába vágó mun-
kátatok, u. m.
ollók, tyukszem-
vágók, beretvák
és mindennemű
kések tükörfé-
nyesre palléro-
zása valamint
kémüves mun-
kák előállításá,
a leglekiismer-
tesebb kidolgozás
és árszámítás te-
kintetében a leg-
olcsóbban állitta-
tik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a
s-ját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utcai
házaló köszörűsöktől, kik a munkát nevemben
szedik össze köszörültetni s azt továbbítják.

295

Kiváló tisztelettel
Győri Sándor.

A fürdő- és nyaralási idény al-
kalmából a t. közönség figyelmét
felhívjuk

**tűz és betörés mentes
letéti pénztárunkra,**

melyben külön-külön álló és köz-
vetlenül zárható fiókok állanak
előnyös feltételek mellett a bérelni
kivánók rendelkezésére.

Nagyvárad Takarékpénztár,
részvénytársaság.

339

40 év óta fennálló saját asztalos- és kárpitos-műhely.

Nem gyári, de kizárólag az ország és a külföld elsőrendű műhelyeiből beszerzett fa- és vasbutorok, valamint kárpi-
tozott berendezések nagy választéku raktára

NAGYVÁRAD,
Zöldfa-u. 34. sz.

WALLERSTEIN FERENCZ

butor nagykereskedése.

Papp György-féle
házban, a volt
Erber helyiségben.

1901. májustól áthelyeztetett Zöldfa-u. 34. sz. Sörház-sikátorral szemben.

Elegáns háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések minden kivitelben, stilszerű szilárd, első minőségű anyagból.

Szőnyegek és butorszövetek nagy választékban. | Kárpitozott butoraim saját műhelyemben készülnek.

Lakások kárpitozását, vagyis tapétirozását elvállalom.

Legjobb gyártmányu zongorák, pianinok és tűzmentes vas- és pénzszekrények
kaphatók.

1901. májustól Zöldfa-utca 34. sz.

Sörház-sikátorral szemben.

Javítások gyorsan és pontosan
eszközölthetnek.

SCHICHT-szappan

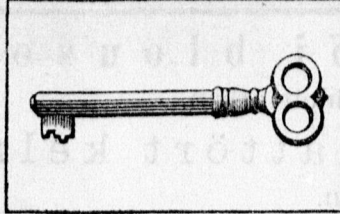
„SZARVAS“

vagy

„KULCS“

Legjobb, legkiadó-
sabb és ezért a
legolcsóbb szap-
pan. Minden káros

hatású vegyítéktől mentes.

☞ ☞ Mindenütt kapható. ☞ ☞

Vásárlásnál ügyelni kell arra, hogy minden darab szappan „Schicht” névvel és a fentebbi védjeggyel legyen ellátva.

Tisztelettel tudatom, hogy **Nagyváradon, N.-Magyar-utca 1. sz. alatt 34 év óta Jónás Ferencz** cég alatt fennálló, kitünő hírű

eczetlél-gyárat

megvettem és azt **Jónás Ferencz utóda** bejegyzett cég alatt hasonló szellemben tovább vezetem. Gyártmányom elsőrendű minőségéről szavatolok. Eczet-mintákat kívánatra bérmentve küldök.

Tisztelettel

Jónás Ferencz utóda
Rottenberg Etelka.

361

Andriska Jenő

RÖVIDÁRU, NŐI- és FÉRFI
SZABÓKELLÉKEK
és DIVATÁRUK RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Szent László-tér 1. szám.

Keztyügyáriraktár!

1 pár női glacé . . . . . —.70, —.85, 1 — frt.
1 pár női szarvasbőr, mosó . . . . . —.75, 1.10 frt.

Czérna és selyem keztyük, valamint férfi és női svéd, kecskebőr stb. keztyük állandóan nagy választékban.

Keztyük tisztítása páronként 12 kr.

Férfi divatcikkek. — Rövidárú és szabókellékek.

———— SZABOTT ÁRAK! ————

Legelőnyösebben beszerezhetők

orvosi, sebészeti és betegápolási kötszerek,

különféle gummiárú,

sérvkötők, has- és köldökkötők, jég-
tömlők, mankó és bothüvelyek, fecs-
kendők, tejszivók stb. 140

Valódi francia és angol különlegességek raktára!

TELEFON 488.

TELEFON 488.

Telefonszám 318.

Telefonszám 318.

Olcsó és szakszerű

VILLAMOS berendezéseket, motor- és szellőztető szereléseket

elvéállal a

NAGYVÁRADI

Műszaki Villamos Vállalat és Csillár-raktár

Nagyváradon, Szent László-tér,

„Nagyváradai Takarékpénztár” palotájában.

Jó házból való fiúk tanulóul felvétetnek.

Ne mulassza el senki **költségvetést** kérni, mely teljesen **díjmentesen** eszközöltetik.

Kiváló tisztelettel

290

Guthard Imre,
budapesti elektrotechnikus.

Grünfeld Ignácz,
vállalkozó.

Szakszerűleg teljesített villamos felszerelés-
seimről tanuskodnak a hozzám intézett elismerő
levelek, melyekből csak néhányat bocsátok közre:

Tek. Guthard Imre elektrotechnikus urnak N.-Várad.

Megkeresésére ezennel készséggel igazolom, hogy ön lakásom villamos világítási szerelését, illetőleg berendezését legteljesebb megelégedésemre végezte, munkája teljesen kifogástalan, másfél éve annak, hogy azt végezte, de eddig még legcsekélyebb hiányt vagy hibát sem lehetett azon találni. Budapest, 1903. május 11.

Tisztelettel

Szerényi József,
miniszteri tanácsos.

Tekintetes Guthard Imre urnak Nagyvárad.

Ezennel értesítjük, hogy váci-utcai üzletünknek villamos berendezésével, daczára annak, hogy eleinte féltünk, hogy e complicált nehéz munkát nem fogja kívánságunkhoz méltón szállítani, nagyon meg vagyunk elégedve és reméjlük, hogy pesti üzletének megnyitásakor ismét adhatunk Önnek munkát. Budapest, 1903. május 13-án.

Tisztelettel

Quentzer Testvérek
c. s. és kir. udvari kalapgyárosok
Budapest, IV., Váci-utca 7

Tek. Guthard Imre elektrotechnikus urnak N.-Várad.

Hozzánk intézett megkeresésére örömmel igazoljuk, hogy cégünknel a villamos világítási munkákat teljesítette, melyekkel mi teljes mértékben meg voltunk elégedve. Budapest, 1903. május 15-én

Tisztelettel

Wodianer F. és Fiai (Lampel Róbert-féle)
c. s. és kir. udvari könyvkereskedés
Budapest, VI., Andrásy-ut 21.